

ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΛΕΥΚΙΟΥ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ ΜΕ ΤΟ «ΒΡΑΒΕΙΟ ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΠΙΕΡΙΔΗ» ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ ΓΙΑ ΤΟ 2022

Ο αείμνηστος Λεύκιος Ζαφειρίου που γεννήθηκε στη Λάρνακα το 1948 κι έφυγε από ανάμεσά μας πριν ακριβώς από έναν χρόνο, σαν χτες, στις 19 Φεβρουαρίου 2022, συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πιο σημαντικούς λογοτέχνες της σύγχρονης κυπριακής λογοτεχνικής δημιουργίας.

Γόνος της γνωστής ποιήτριας Νεφέλης (1925-1957), κατά κόσμον Μαρίας Γεωργιάδου-Ζαφείρη, που έφυγε τόσο τραγικά και αναπάντεχα από τη ζωή σε ηλικία μόλις 32 χρόνων, αφήνοντας τέσσερα παιδιά ορφανά, ο Λεύκιος ακολούθησε τα δικά της βήματα, για να αναδειχθεί στη συνέχεια, με το πολυσήμαντο έργο του, ως ένας καταξιωμένος ποιητής, πεζογράφος, δοκιμιογράφος και μελετητής της Λογοτεχνίας. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι για το έργο του βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών, ενώ η Κυπριακή Πολιτεία τον τίμησε με πέντε κρατικά Βραβεία: δύο για την ποίησή του, δύο για την πεζογραφία και ένα βραβείο δοκιμίου.

Με την πρώτη του κιόλας ποιητική συλλογή, που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1975 με τον τίτλο «Ποιήματα» και επανεκδόθηκε το 1977 στην Κύπρο, έδωσε το στίγμα του ως ένας εμπνευσμένος και μαχόμενος ποιητής, αποτυπώνοντας την οργή και τον πόνο του λαού μας για το άδικο που συντελέστηκε σε βάρος του το πικρό εκείνο καλοκαίρι του 1974. Μέσα από τους στίχους του αναδεικνύονται η προδομένη Κύπρος και το δράμα της μοιρασμένης πατρίδας, η χουντοκρατούμενη Αθήνα του προδομένου Δεκέμβρη και του Νίκου Μπελογιάννη κι ακόμα οι τραυματικές εμπειρίες και οι αναμνήσεις των παιδικών του χρόνων στην Παιδική Στέγη της Λάρνακας κι η πρόωρα αδικοχαμένη μάνα, η ποιήτρια Νεφέλη, ενώ διαβάζουμε και ποιήματα ποιητικής κι άλλα πολλά βγαλμένα απ' την ψυχή του, δοσμένα με το πάθος και τη δύναμη της έμπνευσης ενός επαναστατημένου νέου ποιητή, 27 μόλις χρόνων, που δίνει με την πρώτη κιόλας ποιητική του συλλογή το δικό του δυναμικό «παρών» στο λογοτεχνικό γίγνεσθαι της κυπριακής αλλά και της ευρύτερης ελληνόγλωσσης λογοτεχνικής δημιουργίας. Ακολουθούν στη συνέχεια άλλες τέσσερις ποιητικές συλλογές: *Απομαγνητοφώνηση* (1978), *Μιγάδας Άγγελος* (1980), *Η θλίψη του απογεύματος* (2007), που τιμήθηκε επίσης με Κρατικό Βραβείο Ποίησης και ο συγκεντρωτικός τόμος *Ποιήματα 1964-2010* (2011).

Σημαντική υπήρξε η συμβολή του Λεύκιου Ζαφειρίου στην κυπριακή πεζογραφία, όπου καταξιώθηκε με τη νουβέλα «Οι συμμορίτες», ένα συγκλονιστικό αυτοβιογραφικό χρονικό των παιδικών του χρόνων όπως τα βίωσε στην Παιδική Στέγη της Λάρνακας στην ταραγμένη δεκαετία του '50, της Αγγλοκρατούμενης τότε Κύπρου, που πρωτοεκδόθηκε το 1983 στη Λευκωσία και τιμήθηκε το 1984 με Κρατικό Βραβείο, ενώ επανεκδόθηκε το 2009 από τις Εκδόσεις Γαβριηλίδη στην Αθήνα-με επιμέλεια και σχόλια του Αλέξη Ζήρα και με Επίμετρο που επιμελήθηκε ο Λευτέρης Παπαλεοντίου, για να επανεκδοθεί και πολύ πρόσφατα (2023, από τις Εκδόσεις «Εν Τύποις») με εκτενή και νεότερα σχόλια του Αλέξη Ζήρα. Βραβευμένη με κρατικό βραβείο διηγήματος είναι και η συλλογή διηγημάτων του «Με ευλάβεια και με λύπη» (Εκδόσεις Γαβριηλίδης, Αθήνα 2013), που αποτελεί τη δική του κατάθεση ψυχής, πεζογραφικά πια και με τη δύναμη της αστείρευτης έμπνευσης και της γραφίδας του, για όσα πικρά και τραγικά βίωσε, από τα δύσκολα παιδικά και φοιτητικά του χρόνια ως την επιστράτευση του '74, την τραγωδία της τουρκικής εισβολής και τη δίχρονη θητεία του ως φιλόλογου καθηγητή στο κατεχόμενο Γυμνάσιο Ριζοκαρπάσου.

Όμως, μια ιδιαίτερα σημαντική στιγμή στη ζωή του και στη λογοτεχνική του διαδρομή υπήρξε ο διορισμός του το 1975 στη Μέση Εκπαίδευση της Κύπρου, που του έδωσε την ευκαιρία να υπηρετήσει στο τουρκοκατεχόμενο Γυμνάσιο Ριζοκαρπάσου. Είχε προσφερθεί εθελοντικά και εργάστηκε εκεί για δύο χρόνια (2004-2006), διαμένοντας μάλιστα στο χωριό μαζί με τους εγκλωβισμένους Ριζοκαρπασίτες. Εκεί αφιερώθηκε ολοκληρωτικά στα παιδιά, λάτρεψε τον τόπο και τους ανθρώπους, συνδέθηκε μαζί τους κατέγραψε τις μνήμες, τις ιστορίες και τις περιπέτειες της εισβολής και του εγκλωβισμού, βίωσε την ιστορία και την παράδοση του τόπου, την αποτύπωσε στα λογοτεχνικά και άλλα βιβλία του, έβγαλε πλήθος φωτογραφιών από τα συλημένα μνημεία (εκκλησίες, ξωκκλήσια, κοιμητήρια κ.ά.), που τις αξιοποίησε ποικιλότροπα (σε εκδόσεις που έγιναν σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, όπως είναι π.χ. το «Κυπριακό Χρονολόγιο», «Η μετέωρη θλίψη της Ιστορίας», που μόλις κυκλοφόρησε και θα παρουσιαστεί απόψε κ.α.).

Μια ξεχωριστή πτυχή της φιλολογικής-ερευνητικής διαδρομής και της προσφοράς του Λεύκιου Ζαφειρίου στην έρευνα και τη μελέτη της Λογοτεχνίας αποτελεί η συστηματική ενασχόλησή του με το έργο του εμβληματικού νεοέλληνα ποιητή Ανδρέα Κάλβου. Το 2003 εντόπισε, με την ψηφιακή συμβολή του Τεύκρου Χαχολιάδη, στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Γλασκόβης, τη λανθάνουσα ωδή του Ανδρέα Κάλβου *Ελπίς πατρίδος* (πρώτη έκδοση 1819, Λονδίνο), την οποία επανεξέδωσε

με σημειώσεις. Στη συνέχεια εξέδωσε τη μελέτη *Ο βίος και το έργο του Ανδρέα Κάλβου (1792-1869)*, που εκδόθηκε το 2006 στην Αθήνα από τις Εκδόσεις Μεταίχμιο και τιμήθηκε, τον ίδιο χρόνο, με «Βραβείο Δοκιμίου της Ακαδημίας Αθηνών-Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη». Από το 2007 ως το 2013 συνεργάστηκε στη συγκέντρωση και έκδοση της *Αλληλογραφίας του Ανδρέα Κάλβου* από το Μουσείο Μπενάκη, η οποία κυκλοφόρησε σε δύο τόμους το 2014. Στο διάστημα 2008- 2018 δημοσίευσε κείμενα με νέα στοιχεία για τη ζωή και την αλληλογραφία του Κάλβου. Ορισμένα συμπεριέλαβε στο έργο *Παραλειπόμενα και συμπληρώματα στη βιογραφία του Ανδρέα Κάλβου*, (Εκδόσεις Εν Τύποις, Λευκωσία 2018), που τιμήθηκε με κρατικό βραβείο μελέτης-δοκιμίου από την Κυπριακή Πολιτεία.

Στον τομέα των μελετημάτων και του δοκιμιακού λόγου καταγράφουμε επίσης την ιστορική διαπραγμάτευση της Κυπριακής Λογοτεχνίας στο βιβλίο του «Η Νεότερη Κυπριακή Λογοτεχνία-Γραμματολογικό Σχεδιάγραμμα» (Λευκωσία 1991), όπως και τα δοκίμιά του που είδαν το φως της δημοσιότητας για τους Διονύσιο Σολωμό, Γιάννη Ρίσο, Οδυσσέα Ελύτη, Νικηφόρο Βρεττάκο, Μανόλη Αναγνωστάκη, Κώστα Μόντη, Τίτο Πατρίκιο, Νάσο Βαγενά, Θανάση Βαλτινό κ.ά., ενώ ποιήματα, πεζά κείμενα και μελέτες του για τη λογοτεχνία δημοσίευσε σε πολλά ελλαδικά και κυπριακά περιοδικά, εφημερίδες, συλλογικές εκδόσεις, πρακτικά συνεδρίων κ.ά..

Σημαντική υπήρξε επίσης και η συμβολή του στη συγγραφή σχολικών εγχειριδίων για τη διδασκαλία της Κυπριακής Λογοτεχνίας στη Μέση εκπαίδευση, όπως και η συμμετοχή του στην εκδοτική ομάδα του κυπροελλαδικού περιοδικού «Σημείο» (1992-1998), όπως επίσης και στην εκδοτική ομάδα των λογοτεχνικών περιοδικών «Ακτή» (από τον Χειμώνα 1989-Άνοιξη 1991, «Υλαντρον» (Νοε. 2001-Μάιος 2002).

Θα ήταν παράλειψη, τέλος, να μην αναφερθεί ότι ο Λεύκιος Ζαφειρίου μαζί με άλλους 35 λογοτέχνες, ίδρυσαν το 1978 την Ένωση Λογοτεχνών Κύπρου.

Λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη αυτή προσφορά του στα γράμματα και τον πολιτισμό, η Ένωση Λογοτεχνών Κύπρου, με ομόφωνη απόφασή της που λήφθηκε από το Διοικητικό της Συμβούλιο σε Ειδική Συνεδρίαση στις 29 Γενάρη 2022, απονέμει στον Λεύκιο Ζαφειρίου το «**Βραβείο Γ.Φ. Πιερίδης**» για το έτος 2022, για τη «*Συνολική Προσφορά του στα Κυπριακά Και Ελληνικά Γράμματα – σε ποίηση, διήγημα, νουβέλα, δοκίμιο, μελέτη και έρευνα*».